

Коментарі
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
до звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи
освітньо-наукової програми
23273 Кримськотатарська філологія, англійська мова та переклад,
другий (магістерський) рівень вищої освіти, спеціальність 035 Філологія (035.02 кримськотатарська мова та література)

Університет висловлює вдячність експертній групі за ґрунтовний аналіз освітньої діяльності, що проводиться в межах ОНП «Кримськотатарська філологія, англійська мова та переклад», за високу оцінку програми та висловлені рекомендації щодо перспектив її розвитку. Вважасмо за доцільне надати коментар щодо аналізу та рекомендацій Еґ за окремими критеріями

Зауваження та рекомендації Еґ на ОНП 23273	Відповідь ЗВО
<p>Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми: 1) В ОНП 2022 року досягнення ПРН14. «Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів» не перевіряється на жодній із форм атестацій здобувачів вищої освіти.</p>	<p>Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми: 1) Всі ПРН жодної програми неможливо перевірити на підсумковій атестації, і на кожній програмі обирається які саме ПРН мають будуть перевірятися. ПРН 14. «Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів» не перевіряється оскільки перевіряється ПРН 11 «Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних», який за змістом є ширшим та містить компоненти ПРН 14. .</p>
<p>2) Окремі ПРН неузгоджені з відповідними ОК ОНП 2022 року (ПРН19. «Застосовувати сучасні педагогічні методики і технології в організації навчально-виховного процесу та методичної роботи у вищій школі» та ПРН20. «Використовувати спеціалізовані психологічні знання в організації основних видів діяльності у вищому навчальному закладі, застосовувати психологічні методи оптимізації навчально-виховного процесу» мали б досягатися під час проходження виробничої практики (ОК 07), ПРН 19 за результатами вивчення ОК 09 «Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача»).</p>	<p>2) Відповідно до рекомендацій Еґ упродовж 2023-2024 начального року планується удосконалення змісту ОНП «Кримськотатарська філологія, англійська мова та переклад» (редакція від 2021 р.); після проходження стажування викладачами кафедри (квітень-травень 2023 р.) планується оновлення РП ОК психолого-педагогічного та методологічного спрямування у зазначеній ОНП. Упродовж травня-червня 2023 р. передбачається розширення кількості баз практик (укладання контрактів із новими базами практик), що безумовно потребуватиме змін та удосконалення РП ОК 07. «Виробнича (асистентська) практика з відривом (кримськотатарська мова)».</p>

<p>3) В ОНП 2022 року лише одна вибіркова ОК «Підготовка навчально-методичної літератури з кримськотатарської та турецької мов» підсилює «нормативний» ПРН 15.</p>	<p>3) Відповідно до функціонально-структурної концепції ОНП для ОК вибірових блоків профілювалися окремі ПРН (для ВБ «Методика викладання іноземних мов та літератур у вищій школі» - ПРН 21.1.- 27.1.; для ВБ «Перекладознавство» – ПРН 28.2.-32.2.), ПРН обов'язкових дисциплін не реалізовувалися для ОК вибірових блоків, за винятком ВБ.1.01 «Підготовка навчально-методичної літератури з кримськотатарської та турецької мов». У зв'язку з двовекторністю (після 2014 р.) укладання навчально-методичних матеріалів з кримськотатарської мови : а) перший вектор – підготовка «неадаптованої» навчально-методичної літератури (традиційно розробляється для носіїв мови) та б) другий вектор – затверджена в межах «Концепції розвитку кримськотатарської мови до 2032 року» підготовка навчально-методичних матеріалів згідно з «Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти» (CEFR) (підхід, що запроваджено в Україні для вивчення кримськотатарської мови як іноземної), викладачем та робочою групою ОНП було обрано «нормативний» ПРН 15 «Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу» з метою «підсилення» зазначеної дисципліни.</p>
<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:</p> <p>1) Обов'язкові ОК19. «Комплексний підсумковий іспит з кримськотатарської мови...» і ОК20. «Підсумковий іспит з англійської мови» відсутні у переліку ОК ОНП 2022 р. і наявні лише у НП 2022 р. без зазначення кредитного часу.</p> <p>2) Інтегральна компетентність відсутня у матриці відповідності програмних компетентностей ОК ОНП.</p>	<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:</p> <p>1) У шапці таблиці 2.1. Перелік компонентів ОП за значено: «Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)». Форми атестації там не фігурують оскільки для них не виділяються (і не можуть відділятися кредити). Натомість «Комплексний підсумковий іспит з кримськотатарської мови...» та «Підсумковий іспит з англійської мови» вказані на с. 22 ОНП пункт 3. «Форма атестації здобувачів вищої освіти».</p> <p>2) В ОНП фіксується інтегральна компетентність (с. 14), у наступній редакції ОНП її буде включено до матриці відповідності програмних компетентностей ОК ОНП згідно з рекомендаціями членів ЕГ.</p>
<p>3) РП нормативної ОК 17 «Англо-кримськотатарський переклад» відсутня в матеріалах справи та на сайті Інституту.</p>	<p>3) ОК 17 «Англо-кримськотатарський переклад» є новою дисципліною ОНП (редакція 2021 р.), що буде викладатися у IV семестрі 2023-2024 н.р. Введення до структури робочих програм нових дисциплін III -IV семестрів відбувається за таким алгоритмом: в квітні-травні 2023 р. на засіданні кафедри</p>

	<p>обговорюватиметься планування та попереднє закріплення дисциплін за викладачами. Викладач, який викладатиме нову дисципліну, готує удосконалений проєкт РП і презентує його на травневому засіданні кафедри з урахуванням зауважень та рекомендацій членів робочої групи ОНП. Затвердження РП ОК 17 планується у червні 2023 р. Запит здобувачів освіти на додаткове роз'яснення щодо змісту нового ОК до затвердження РП дисципліни задовольняє Гарант ОП у Телеграм-чаті «QT-Merkezi». Навчальний (тематичний, організаційний) контент дисциплін ВБ, що не були обрані здобувачами освіти, представлений розширеною анотацією до ОК на сайті ННІФ.</p>
<p>4) ФК і ПРН ОНП не передбачають формування ФК, прямо пов'язаних із опануванням турецької мови. 4а) Не збігаються формулювання відповідних ФК в ОНП і РП окремих ОК. Наявність двох нормативних ОК, спрямованих на опанування турецької мови, не враховано у назві ОНП.</p> <p>5) Зміст практичної підготовки не був предметом розгляду на засіданнях кафедри. Опитування здобувачів ОНП не передбачало визначення рівня задоволеності компетентностями, здобутими під час практики.</p> <p>6) Додаткові форми атестації в ОНП і НП 2022 р. не враховують час на підготовку до відповідних кваліфікаційних іспитів здобувачами.</p> <p>7) Відповідно до аналізу «Матриці відповідності ПРН, ОК, методів навчання та оцінювання» відомостей СО, методи навчання, які б передбачали виконання дослідницьких завдань, представлені у 28 кредитах ЄКТС нормативних ОК, в той час як відповідно до внутрішніх вимог, визначених у «Положенні про організацію освітнього процесу...», ця кількість має складати 36 кредитів. Недолік: Не було підготовлено проєкт ОНП, який би передбачав обов'язковість присвоєння професійних кваліфікацій «викладач закладу вищої освіти, дослідник» (після оприлюднення відповідного наказу МОН України від 11.11.2022 р. № 1006).</p>	<p>4) У наступній редакції ОНП будуть враховані експліковані зауваження та рекомендації щодо ФК та ПРН для ОК, які спрямовані на опанування турецької мови; 4а) РП дисциплін, що викладаються у III-IV семестрі 2022-2023 н.р. (ОК 05, ОК 14, ОК15, ОК16.02), уклалися згідно з описом редакції від 2020 року, де корпуси ФК та ПРН були змінені у другій редакції ОНП (від 2021 р.).</p> <p>5) Зміст практичної підготовки та рівень задоволеності компетентностями, набутими під час практики розглядалися на настановчих конференціях щодо проведення практики, до заходу долучалися гарант ОНП, керівники практики, керівники баз практик, члени робочої групи ОНП та методисти кафедри;</p> <p>6) При укладанні і ОП і навчального плану Університет керується засадничими принципами ЄКТС – кредитний вимір мають мати всі ті види діяльності студента за допомогою яких студент набуває запланованих результатів навчання.</p> <p>Будь-яка форма оцінювання, у тому числі й підсумкова атестація не є тим видами навчальної діяльності студента, за допомогою яких студент набуває запланованих результатів навчання, а від так ні для іспиту, ні для кваліфікаційного іспиту, ні для процедур захисту курсової роботи/проєкту чи захисту кваліфікаційної роботи кредити ЄКТС не виділяються ні в жодному з майже тисячі описів освітніх програм затверджених в Університеті, ні у створених на їх основі навчальних планах (кредити за курсову роботу і кваліфікаційну роботу надаються за їх виконання а не за їх захист – захист є процедурою оцінювання і присвоєння). Всі форми підсумкової атестації є незалежним оцінюванням рівня компетентностей, здобутих випускником.</p>

	<p>Абсолютно зрозуміло що під час підсумкової атестації студенти вже не набувають якихось нових знань та вмінь (або компетентностей), а лише демонструють досягнення певних результатів навчання. Ця позиція закріплена Університетом у «Положенні про організацію освітнього процесу КНУТШ»: <i>«КРЕДИТ ЄКТС – одиниця вимірювання навчального навантаження здобувача вищої освіти, що необхідний для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Зазвичай за рівномірного розподілу навчального часу із дисциплін у семестрі один кредит ЄКТС відповідає навчальному навантаженню у три академічні години навчальних занять і самостійної роботи в навчальному тижні; не включає час, що відведено для підсумкового контролю.»</i> (с. 8).</p> <p>Додатково зазначимо що жоден із запроваджених державою за регульованими професіями кваліфікаційних іспитів не має кредитного виміру.</p> <p>7) Зовсім незрозуміле посилення ЕГ на наказ МОН за №1006 від 11.11.2022 р. – той наказ не стосується спеціальності 035.</p>
<p>Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:</p> <p>1) Неточності у сформованій програмі вступних іспитів. Перелік вступних випробувань 2022 року не містив релевантне для ОНП фахове випробування з англійської мови.</p>	<p>Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:</p> <p>1) До введення воєнного стану в Україні у 2022 р. вступ до магістратури передбачав обов'язкове складання єдиного вступного іспиту (ЄВІ) з англійської мови, що виключав потребу у проведенні релевантного для ОНП вступного фахового випробування з англійської мови.</p>
<p>Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:</p> <p>1) Відсутні на сайті ЗВО робочі програми вибіркового та окремих обов'язкових освітніх компонентів ОНП.</p> <p>2) Недоліки: Лише окремі здобувачі ОНП активно апробують результати своїх досліджень у формі доповідей на наукових конференціях чи публікаціях. 3) Нерелевантне використання російськомовних джерел в списках рекомендованої літератури робочих програмах нормативних ОК «Комунікативні стратегії кримськотатарської мови» та ОК «Методика викладання кримськотатарської літератури».</p>	<p>Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:</p> <p>1) Через технічні проблеми, що виникли через перенавантаження системи веб-сайту ОНП ННІФ, окремі опції типчасово не працювали. Наразі сторінку ОНП ННІФ відновлено, триває процес наповнення інформаційного контенту та диверсифікації тематичних блоків.</p> <p>2) Щорічно Гарант ОНП та члени робочої групи забезпечують проведення студентських конференцій, що стимулює здобувачів освіти до публікаційної та наукової діяльності.</p> <p>3) На жаль, тривалий час на теренах АР Крим діяли закони та функціонувала політична ситуація, що сприяла домінуванню російськомовного простору (наприклад, Закон «Про засади державної мовної політики» № 5029-VІЗ (2012-</p>

	<p>2014 рр. тощо). Окупація Криму РФ у 2014 р. негативно позначилася також і на навчально-науковій літературі кримськотатарською мовою, спостерігається засилля російськомовних джерел з проблематики кримськотатарської філології. Згідно з рекомендаціями НМК ННІФ з метою досягнення поставлених завдань курсу у РП може бути подано російськомовну літературу, зокрема і російськомовні переклади, що відображають засадничі положення комунікативного та семантичного синтаксису. Ця література може використовуватися за згодою студентів, але при цьому викладач зобов'язується ознайомити здобувачів освіти зі змістом цих матеріалів українською мовою. Наразі викладачі кафедри та інші фахівці з кримськотатарської мови в Україні працюють над забезпеченням навчально-методичної бази для викладання дисциплін ОНП українською мовою; фіналізувати зазначений процес планується до кінця 2030 р.</p>
<p>Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність: 1) Відсутність практики опитування здобувачів ОНП стосовно чіткості та зрозумілості критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за вибірковими компонентами.</p>	<p>Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність: 1) Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за вибірковими компонентами представлені в анотації ОК ВБ, які були обрані, та у РП ОК ВБ. Додаткові запити від здобувачів освіти задовольняє Гарант ОП в межах роботи Телеграм-чату «QT-Merkezi». Опитування стосовно ОК ВБ ОНП (редакції 2021 р.) планується на листопад 2023 р. та травень 2024, адже вибіркові дисципліни зазначеного опису вивчаються у III-IV семестрах (2023-2024 н.р.).</p>
<p>Критерій 6. Людські ресурси: 1) Окремі викладачі, які залучені до викладання на цій ОНП, мають низьку публікаційну активність у наукових часописах за останні 5 років (Н. Гребінь-Крушельницька, С. Панєвіна, М. Рогожа).</p>	<p>Критерій 6. Людські ресурси: У 2022-2023 н.р. на кафедрі відбулося оновлення кадрового складу, до процесу викладання залучені викладачі, які протягом останніх декількох років були у декретних відпустках: Панєвіна С.В., Гребінь-Крушельницька Н.Ю. Протягом 2022-2023 н.р. викладачі кафедри активно підвищують рівень професійної кваліфікації та публікаційну активність, що дозволить покращити якість робочих програм ОК у 2023-2024 н.р. На підтвердження наводимо такий приклад: II. Викладач дисциплін з методики: Гребінь-Крушельницька Н.Ю. Формування мотиваційної спрямованості як передумова ефективності самоосвіти і самовиховання особистості / Психолого-педагогічні проблеми соціалізації особистості в сучасних умовах: матер.</p>

Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 23–24 вересня 2022 р., Львів Торунь : Liha-Pres, 2022. С. 58 – 61.

Гребінь-Крушельницька Н.Ю. Особистісно орієнтований підхід в освіті як засіб формування професійної самореалізації особистості в майбутній діяльності / Modern scientific developments in pedagogy and psychology: conference proceedings (November 3–4, 2022. Riga, the Republic of Latvia). Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2022. Р. 98 – 101.

Гребінь-Крушельницька Н.Ю. Акмеологічна концепція самоосвіти як фактор «саморуку» особистості до професійної самореалізації / Актуальні питання гуманітарних наук : міжвуз. зб. наук. пр. молод. вчених Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка / [ред.-упоряд. : М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавн. дім «Гельветика», 2022. Вип. 56. Т. 1. С. 178 – 182. (Фахове видання. Категорія Б).

Гребінь-Крушельницька Н.Ю. Автодидактичні принципи активізації самоосвітньої діяльності студентів/(статтю подано додруку збірника матер. Міжнар.наук.-практ.конф. «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору» 8 – 10 грудня 2022 р. м. Київ (Україна) та м. Краків (Польща).(Фахове видання. Категорія Б).

Гребінь-Крушельницька Н.Ю. Вивчення іноземних мов та перші правила автодидакта / Problems and strategies for the development of pedagogical and psychological education in Ukraine and EU countries: Internship proceedings (December 19 – January 29, 2023. Riga, the Republic of Latvia). Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2023. Р. 24 – 28.

Гребінь-Крушельницька Н.Ю. Самоосвіта особистості як необхідна складова професійної самореалізації в майбутній діяльності / Інноваційна педагогіка : наук. журнал. Причорн. наук.-дослід. ін-т економ.та інновацій:Видавн. дім «Гельветика», 2023. Вип. 55. Т. 1. С. 138 – 141. (Фахове видання. Категорія Б)

Гребінь-Крушельницька Н.Ю. Використання особистісного потенціалу під час вивчення іноземних мов як засіб самореалізації в майбутній діяльності / Актуальні проблеми науки, освіти і суспільства: досвід та перспективи: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф. (Дрогобич, 2023 р.): у 3 ч. Дрогобич: ЦФЕНД, 2023. Ч. 1. С. 29 – 31.

	<p>Гребінь-Крушельницька Н.Ю. Ціннісні орієнтації особистості як фактор розвитку мотивації досягнення успіху / (статтю подано до друку наукового збірника «Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах», № 86 (2023)р. (Фахове видання. Категорія Б).</p> <p>Участь у конференціях 2022-2023:</p> <p>Міжнародна науково-практична конференція «Психолого-педагогічні проблеми соціалізації особистості в сучасних умовах» 23–24 вересня 2022 р. (м. Київ). Міжнародна науково-практична конференція «<i>Modern scientific developments in pedagogy and psychology</i>» 3–4 листопада 2022 р. (м. Ченстохова, Республіка Польща, 2022).</p> <p>XVII Міжнародна науково-практична конференція «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору» 8 – 10 грудня 2022 р. м. Київ (Україна) та м. Краків (Польща).</p> <p>Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми науки, освіти і суспільства: досвід та перспективи» 22 лютого, 2023 (м. Дрогобич).</p> <p>Підвищення кваліфікації, стажування 2022-2023:</p> <p>Modern scientific developments in pedagogy and psychology. November 3 – 4, 2022. Czestochowa, the Republic of Poland. ECTS credits: 0,5 (15 hours).</p> <p>Problems and strategies for the development of pedagogical and psychological education in Ukraine and EU contries. December 19 – January 29, 2023. Riga, the Republic of Latvia. ECTS credits: 6 (180 hours).</p>
<p>Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:</p> <p>1) Інклюзивне середовище Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка потребує подальшого вдосконалення для реалізації права на освіту особами з особливими потребами.</p>	<p>Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:</p> <p>Твердження дуже загальне і незрозуміле. Університет постійно здійснює заходи щодо надання додаткових можливостей особам з особливими потребами</p>
<p>Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:</p> <p>1. Відсутність в онлайн-доступі на сторінці кафедри тюркології узагальнених результатів опитувань здобувачів щодо якості ОНП. Здобувачі та випускники не були залучені до формальних процедур обговорення ОНП, зокрема на засіданнях кафедри або робочої групи. Під час розгляду питання про оновлення ОНП на засіданні</p>	<p>Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:</p> <p>1. У подальшому плануємо оприлюднювати результати опитування здобувачів освіти на FB сторінці кафедри тюркології (https://www.facebook.com/groups/1700043580239643/?ref=share) ННІФ та долучати випускників ОНП і представників від роботодавців до</p>

<p>кафедри тюркології представництво роботодавців було обмежене одним учасником. 2. На засіданнях кафедри тюркології, присвячених моніторингу ОНП, не обговорюються результати акредитаційних експертиз інших ОП КНУТШ.</p>	<p>засідань кафедри для обговорення проєкту ОНП згідно з рекомендаціями членів ЕГ;</p> <p>2. На засіданнях кафедри тюркології, присвячених моніторингу ОНП, обговорювалися результати акредитаційних експертиз інших ОП КНУТШ, зокрема ОПП 014.029 «Гагаузька мова і література та англійська мова» та 014.02 «Азербайджанська мова і література та англійська мова». Активне обговорення й системний аналіз акредитаційних справ відбувалися на онлайн-зустрічах з Головою НМК ННІФ О.М. Зубань.</p>
<p>Критерій 9. Прозорість та публічність:</p> <p>1) Чинна процедура обговорення ОНП потребує вдосконалення, оскільки відсутня практика публікації кінцевих термінів обговорення та отриманих пропозицій після завершення процедури громадського обговорення ОНП.</p>	<p>Критерій 9. Прозорість та публічність:</p> <p>Університет не вбачає потреби у вдосконаленні процедури обговорення ОНП. Згадуване ЕГ побажання щодо публікації отриманих пропозицій після завершення процедури громадського обговорення ОНП абсолютно не має сенсу – зміст програм не може визначатися голосуваннями, а питання забезпечення її цілісності є обов'язком і правом гаранта - всі інші поради не відповідають за наслідки прийнятих рішень.</p>